

Find vejen frem
VIA University College

VIA University College

Fyr op for fællesskab

Et metodeudviklingsprojekt med fokus på at hjælpe drenge,
der har svært ved at komme i skole og deres forældre

© VIA University College og
forfatter Githa H. Rasmussen, 2024

VIA University College
Hedeager 2,
8200 Aarhus N

Layout

Inge Lynggaard Hansen
Jobnr. 12617

Billeder

Inge Lynggaard Hansen og Colourbox

Forord

Denne publikation er en evaluering af projektet **Fyr op for fællesskab**. Projektet er udviklet og gennemført af Selvhjælp Silkeborg og finansieret af Den A.P. Møllerske Fond. Projektet skal bidrage til at øge mental trivsel blandt drenge, som har svært ved at være i skole og deres forældre.

I projektet har VIA University College stået for den formative og summative evaluering af indsatsen i perioden fra 2021 til 2024. Evalueringen er gennemført af adjunkt og projektleder Githa H. Rasmussen. Formålet med evaluerings-

rapporten er at generere viden om, hvilke elementer i indsatsen der har fungeret godt, og hvilke der har givet udfordringer, med henblik på organisatorisk udvikling og viden om målgruppen. Rapporten understøtter Selvhjælp Silkeborgs og andre selvhjælpsorganisationers arbejde med udvikling af formater til selvhjælpsgrupper

Vi ønsker at takke alle deltagere og frivillige i Selvhjælp Silkeborg, Silkeborg Kommunes Skoleafdeling samt Den A.P. Møllerske Støttefond. Uden deres bidrag ville evalueringen ikke have været mulig.

Vi vil ligeledes takke projektleder Tais Nøhr Larsen for sin faglige viden og hjælp i forbindelse med evalueringen.

God læselyst.

*Susanne Søndergaard Hansen
Vicedirektør, VIA University College
Efter-og videreuddannelse, 2024*

INDHOLD

Projektets indhold	8
Introduktion til Selvhjælp	9
Evalueringsdesign	10
TEMA 1: Drengene	13
Målgruppeændring	15
Trivselsudvikling	15
Skolefravær	15
TEMA 2: Forældre	16
Målgruppe	16
Fællesskab	16
Trivselsudvikling	17
TEMA 3: Forankring og implementering	19
Rekruttering	19
Målgruppe	19
Anbefalinger på baggrund af data	20
Målgruppen	20
Samarbejde	20
Metodiske overvejelser	20
Konklusion	21
Perspektivering	22
Referencer	23

Hovedresultater

Evalueringsrapporten ser nærmere på projektet Fyr op for fællesskab, som har til formål at hjælpe drenge, der har svært ved at komme i skole og deres forældre gennem selvhjælpsgrupper. I dette afsnit opsummeres projektets hovedresultater baseret på den 3-årige projektperiode.

EFFEKT PÅ TRIVSEL

Deltagelse i hhv. drenge og forældregrupper har en positiv indvirkning på deltagernes trivsel. Drengenes gennemsnitlige trivsel er steget med 16,9 % og forældres gennemsnitlige trivsel er steget med 9,8% i projektperioden.

DRENGE SOM MÅLGRUPPE

Målgruppen for forløbet er bred. Der er ikke kun tale om én type dreng, som man kan kigge efter, når man i skoleregi skal understøtte børn, som har svært ved at komme i skole og potentielt kan ende i en fraværproblematik. De har forskellige personligheder, reaktionsmønstre og fritidsinteresser. Den gennemgående faktor, der er fundet blandt projektets deltagende drenge er, at mange af dem har manglet at indgå i sociale fællesskaber i skolen og har manglet nære relationer.

FÆLLESSKAB

Mange af de drenge, der deltog i projektet, har svært ved at komme i skole og skal i den kontekst ofte forholde sig til krav og forventninger fra skole, forældre og omgivelser. I selvhjælpsgrupperne blev der skabt et præstationsfrit rum baseret på fællesskabet, hvor der var plads til, at drengene kunne være sig selv. Flere forældre har udtalt, at deres børn 'blomstredede' i projektperioden. Drengene værdsatte, at der blev skabt et rum for dem uden deltagelse af piger. I flere tilfælde blev der skabt relationer, som er fastholdt efter projektets afslutning.

FORÆLDREGRUPPERNE

Et af de største fund i projektperioden har været, hvor stor betydning forældregrupperne har haft for forældrene. I de fleste tilfælde har forældrene ikke haft overskud til- eller prioriteret dem selv, da deres fokus har været på at hjælpe deres børn. Forældregrupperne har kunnet tilbyde nødvendig støtte til forældrene, som flere af forældrene ikke var opmærksomme på, de havde brug for. Det være sig ift. forståelse for de udfordringer deres børn gennemlever, at få delt erfaringsbaserede værktøjer og ikke mindst blive mødt af forståelse fra andre, der er i samme situation. En læring har været, at hvis en i familien bliver ramt, bliver alle ramt, og det er derfor ikke alene barnet, men også de relationer, der er omkring barnet, der kan have brug for nogen at snakke med. I forældregrupperne er der ligeledes skabt relationer, som går ud over projektets rammer.

FORÆLDRE-BARN RELATIONEN

Flere forældre fortæller, at deres forældre-barn relation er blevet styrket under projektperioden. Det skyldes bl.a., at der gennem projektet er skabt større forståelse for de udfordringer, der er forbundet med at have svært ved at komme i skole, at der er skabt et godt fundament for samtale i familierne, og at de 'har gået til noget sammen', hvor forælder og barn har haft alenetid uden øvrige familiemedlemmer. Sidste del har været særligt værdifuld, fordi familierne ofte har været pressede, og det har været svært at finde tid til ro og nærvær i hverdagen.

SAMARBEJDE MELLEM KOMMUNE OG CIVILSAMFUND

Samarbejdet med kommunen har været uundværligt ift. finde frem til de familier, der kunne få glæde af indsatsen. Særligt adgangen til at kontakte forældre gennem Aula har gjort en forskel. Skal man fremadrettet have maksimalt ud af projekter som disse, kan kommunen med fordel have en mere aktiv rolle i rekrutteringsarbejdet, da de i forvejen har kontakten og relationerne på skolen. Relationen og kendskabet til projektet har Selvhjælp Silkeborg arbejdet hårdt for at etablere.

Indledning

Projektet **Fyr op for fællesskab**, der fokuserer på at hjælpe drenge der har svært ved at komme i skole og deres forældre, er initieret og gennemført hos Selvhjælp Silkeborg. Selvhjælp Silkeborg er en NGO, der arbejder med at udbyde og facilitere selvhjælpsgrupper for mennesker i alle aldre, der på forskellig vis gennemlever en svær livssituation. Selvhjælp Silkeborg, der har eksisteret siden 1991 og i dag er landets største selvhjælpsforening, har stor erfaring med børn som målgruppe gennem det arbejde, de udfører i egen organisation og gennem trivselsgrupper, der årligt udbydes på størstedelen af Silkeborg Kommunes grundskoler.

Baggrunden for projektet er viden fra skoleforvaltningen om, at der i Silkeborg Kommune er en gruppe børn og unge med bekymrende skolefravær. Skolen har, sammen med daginstitutioner, fritidsinstitutioner og klubber en afgørende rolle i forhold til socialisering, fællesskaber, udvikling til demokrati og sammenhængskraft i vores samfund, hvorfor det i henhold til børns personlige, sociale og læringsmæssige udvikling er vigtigt at komme i skole (Kearney & Graczyk, 2014). Derfor er det bekymrende at et stigende antal børn og unge ikke møder op til undervisningen.

Antallet af børn i de danske folkeskoler der havde fravær på mindst 10% er steget fra 12% i skoleåret 2019/2020 til 20,7% i 2022/2023. I Silkeborg ligger fraværet under landsgennemsnittet, men der er ligeledes sket en stigning i antallet af elever med en fraværprocent på mindst 10% fra 7,1% i skoleåret 2019/2020 til 14,1% i 2022/2023 (Børne- Undervisningsministeriet, 2024). Det hænger godt sammen med, at de hos Familie- og Ungekontakten i Silkeborg Kommune oplever et stigende antal børn i deres regi, der mistrives og ikke kommer i skole.

Hos Selvhjælp Silkeborg har erfaringer vist, at drenge er underrepræsenteret i deres børnegrupper, som typisk består af 70% piger og 30% drenge. Én af årsagerne er i følge Børns Vilkår, at drenge generelt underrapporterer psykisk mistrivsel og har sværere ved at tale åbent om emner som ensomhed end piger (Christoffersen, 2019).

Ensomhed er en følelse, som mange børn og unge vil opleve på tidspunkter i deres liv, og for de fleste er følelsen forbigående og kortvarig. Men for en lille gruppe forekommer følelsen ofte, og den kan gå hen og blive langvarig (Christoffersen, 2019). Der er imidlertid

ingen tvivl om, at drenge har lige så stort behov for styrkende og anerkendende fællesskaber som piger, hvorfor drenge syntes at være en interessant målgruppe at lave en ekstraordinær indsats for.

Foruden drengene valgte projektet ligeledes at fokusere på drengenes forældre og herigennem lave en mere helhedsorienteret indsats for familien. På denne baggrund blev projektet Fyr op for fællesskab udviklet af Selvhjælp Silkeborg. Projektet og evalueringen er blevet til med støtte fra Den A.P. Møllerske Støttefond.

I selvhjælpsgrupperne blev der skabt et præstationsfrit rum baseret på fællesskabet, hvor der var plads til, at drengene kunne være sig selv.

Projektets indhold

Fyr op for fællesskab er et tre årigt metodeudviklingsprojekt, som har været i gang i perioden d. 1. september 2021 til d. 1. november 2024. Projektet er et samarbejdsprojekt mellem Selvhjælp Silkeborg og Silkeborg Kommunes skoleforvaltning.

Målgruppen for projektet har været drenge i grundskolen med bekymrende skolefravær samt deres forældre. Man har så vidt muligt søgt at lave drengegrupper med så lav aldersdiversitet som muligt, for at sikre, at drengene kunne koble sig på hinandens oplevelser og fortællinger. Det vil sige grupper, hvor der max har været tre års spænd i deltagerens alder.

Projektets mål er at øge deltagerens trivsel, give deltagerne ligesindede at spejle sig i, samt give deltagerne en tro på, at tingene kan ændre sig. Formålet er at understøtte familierne til at bryde den spiral, som har ledt til skolefravær.

Projektet er designet således, at der i projektperioden er gennemført 20 selvhjælpsgrupper; 10 selvhjælpsgrupper for drenge og 10 selvhjælpsgrupper for forældre. I hver gruppe har der været 6-8 deltagere. Grupperne har mødtes ugentligt 8-10 gange a 2 timers varighed. Indenfor samme tidsrum blev der afholdt parallelle selvhjælpsgruppemøder for henholdsvis drenge og deres forældre. Møderne er primært afholdt i Selvhjælp Silkeborgs egne lokaler.

Selvhjælpsgrupperne er faciliteret af to frivillige i hver gruppe. De frivilliges opgave er ikke at være eksperter, men derimod at være nærværende og sikre facilitering af samtalen, så den flyder, og deltagerne får nogenlunde lige meget taletid. For at understøtte de frivillige har der været en manual, som facilitatorerne har kunnet støtte sig til i det omfang, de havde lyst eller fandt det nødvendigt. Manualen indeholder bl.a. 'dåseåbnere', som er øvelser, der er designet omkring et specifikt emne, med henblik på at igangsætte en samtale eller aktivitet.

I projektet deltog 75 børn fra 23 forskellige skoler og 76 forældre.

Introduktion til Selvhjælp

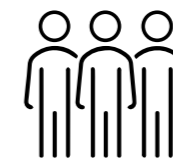
Selvhjælp Silkeborg er en frivillig forening, der eksisterer under mottoet *Fællesskaber, der styrker*. Disse fællesskaber etableres ved at sætte mennesker med en sammenlignelig livssituation i samme rum og give dem

mulighed for at erfaringsudveksle og spejle sig i hinandens oplevelser. Som en del af paraplyorganisationen FriSe (Frivilligcentre og selvhjælp Danmark) bygger selvhjælp i Selvhjælp Silkeborg på tre kerneværdier:

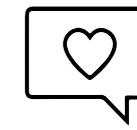
GENSIDIGHED

Ved at dele erfaringer, tanker og oplevelser i en selvhjælpsgruppe får man hjælp og støtte, samtidig med at man er med til at inspirere og støtte de andre deltagere i selvhjælpsgruppen.

LIGEVÆRDIGHED

Uanset personligt ståsted i livet møder deltagerne hinanden respektfuldt som mennesker. Ligeværdighed betyder, at alle perspektiver anerkendes som lige vigtige og behandles med samme respekt for fællesskabet.

MEDMENNESKELIGHED

Selvhjælp er ikke terapi eller behandling, men et møde mellem mennesker, der har behov for hinandens støtte og lyst til at deles om det svære.

I projektet deltog 75 børn fra 23 forskellige skoler og 76 forældre.

Evalueringsdesign

Projektets evaluering har været tilrettelagt som en udviklingsevaluering. Udviklingsevaluering adskiller sig fra traditionelle evalueringer ved i højere grad at fokusere på at indhente erfaringer og give feedback end at vurdere succeser og fiaskoer (Boolsen & Weissert, 2020). Feedbacken er anvendt med henblik på løbende at undersøge, hvilke dele af indsatsen der fungerer godt og bør fastholdes, og hvilke elementer der fungerer knapt så godt og bør revideres.

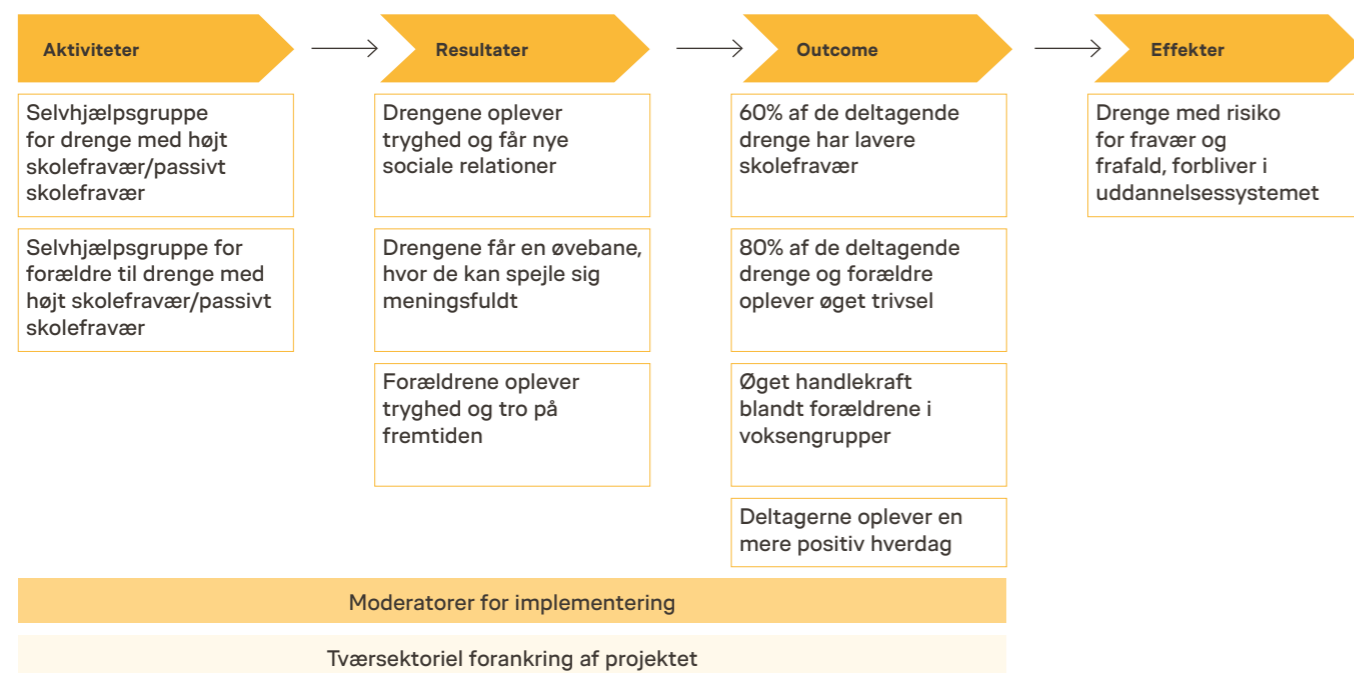
Evalueringsens formål har været at af-dække betydningen af selvhjælpsgrupper målrettet drenge med bekymrende skolefravær og deres forældre, hvorfor disse aktører er evalueringens primære genstandsfelt. De centrale undersøgelsesspørgsmål i evalueringen er:

- Hvordan indvirker deltagelse i selvhjælpsgrupperne på drengenes trivsel og har deltagelse i selvhjælpsgrupperne påvirket drengenes skolefravær?
- Hvem er målgruppen, og hvilke dele af indsatsen virker særlig godt blandt forældre og drenge?

Sekundært er det tværgående samarbejde mellem Selvhjælp Silkeborg og Silkeborg Kommune. Et centralt undersøgelsesspørgsmål er i den forbindelse:

- Hvilken betydning har det tværgående samarbejde mellem Silkeborg Kommune og Selvhjælp Silkeborg for gennemførelsen og forankringen af selvhjælpsgrupperne?

I projektets forandringsteori, som fremgår nedenfor, illustreres hvilke aktiviteter, der er igangsat; selvhjælpsgrupper for hhv. drenge og forældre. Indsatsens søgte at opnå følgende resultater: at drengene oplevede tryghed og fik nye relationer, at drengene fik en øvebane, hvor de kunne spejle sig meningsfuldt, og at forældrene oplevede tryghed og fik en tro på fremtiden. Målet var at disse aktiviteter skulle føre til, at 60% af drengene fik lavere skolefravær, at 80% af drengene, og deres forældre oplevede øget trivsel, en mere positiv hverdag, og at forældrene oplevede øget handlekraft. Den ønskede effekt af indsatsen var, at drenge med risiko for fravær og frafald blev i uddannelsessystemet.

Evalueringen har således ønsket at undersøge, hvorvidt indsatsen har kunne indvirke positivt på deltagernes hverdag. Evalueringen har både haft formativ og summativ karakter. Den formative del består af den viden, de løbende evalueringer har givet. Denne viden har haft et tilbageblik til projektledelsen i Selvhjælp Silkeborg med henblik på at skabe udvikling. Det har resulteret i, at der løbende er lavet småjusteringer gennem hele projektperioden. Den summative del af evalueringen samler op på projektet og peger fremad. Det er denne rapport et resultat af.

Kvantitativt består datamaterialet af: WHO 5-TRIVSELSMÅLINGER

I projektets datagrundlag er WHO-5 trivselmålinger blevet anvendt for at skabe indsigt i deltagernes generelle trivsel. WHO-5 er et anerkendt værktøj udviklet af Professor Per Bech for WHO med henblik på at måle trivsel før og efter sociale og sundhedsmæssige indsatser. Deltagerne i projektet fik ved både første og sidste møde mulighed for anonymt at besvare fem spørgsmål om deres oplevede trivsel over de seneste to uger. Denne fremgangsmåde blev valgt for at sikre deltagernes følelse af tryghed og uafhængighed under forløbet, uden at der blev skabt et pres om individuelle præstationer eller resultater. Med dette fokus på anonymitet var målet at fremme en følelse af fællesskab og sikkerhed hos drengene. Målinger blev derfor behandlet samlet og anonymt, hvilket bidrager til et bredere billede af udviklingen i gruppens trivsel over tid. Selvom vi på grund af anonymitetsvalget ikke har mulighed for at belyse resultater på individniveau, giver dataene et værdifuldt indblik i den generelle trivsel blandt deltagerne i perioden. Datagrundlaget inkluderer 62 børnebesvarelser og 67 forældrebesvarelser fra opstartsmødet og 41 børnebesvarelser og 43 forældrebesvarelser fra det afsluttende møde.

FRAVÆRSDATA

For at undersøge eventuelle afledte effekter af indsatsen på deltagernes skolefravær blev der indhentet fraværstatistikker for de drenge, hvis forældre havde givet samtykke til dette. Dataene dækker perioden tre måneder før projektets start og tre måneder efter dets afslutning. Ved at inkludere fraværdata sigtede vi mod at belyse, hvordan projektet potentielt kunne påvirke deltagernes skolegang. I praksis stødte vi dog på nogle udfordringer, som gjorde det vanskeligt at indsamle et fuldt datasæt. Den indsamlede mængde data er derfor mere begrænset end oprindeligt forventet, og resultaterne på dette område er derfor ikke inkluderet i rapporten.

EFTERKONTAKT

Ca. midtvejs i projektet er der lavet en tilføjelse til datamaterialet, bestående af et spørgeskema, som forældrene har fået tilsendt et halvt år efter afslutning. Spørgeskemaet søger at indfange, hvilke påvirkninger indsatsen har haft på lang sigt. Herunder, hvorvidt forældre og børn fortsat har kontakt til de øvrige deltagere efter afslutning, om deltagerne har oplevet at forløbet har været meningsfuldt, om der er sket en udvikling hos dem selv eller deres børn på baggrund af forløbet, og om deltagelsen har gjort en forskel for relationen mellem forældre og barn. Dette med henblik på at få viden om langtidsindvirkningerne af projektet. Da dataindsamlingen blev igangsat midt i forløbet, og der for flere forløb ikke var gået et halvt år inden projektets afslutning, består datamaterialet af 20 besvarelser.

Kvalitativt består datamaterialet af: OBSERVATIONER AF SELVHJÆLPSGRUPPEMØDER

I projektet er der observeret i fem drengegrupper og fire forældregrupper. Observationerne har typisk fundet sted den anden -eller tredjesidste mødegang i et forløb. Dette er valgt med henblik på

at sikre, at deltagerne havde fået kendskab til selvhjælp som metode, og at der er skabt tryghed og interne relationer i gruppen, før observationerne fandt sted.

Målet med observationerne har været at opleve stemningen i rummet samt bruge det observerede som afsæt for spørgsmål i det efterfølgende interview.

FOKUSGRUPPEINTERVIEWS

I projektet er der gennemført fokusgruppeinterviews med henholdsvis drenge, deres forældre og facilitatorerne. Målet med de tre typer af fokusgruppeinterviews har været at få kendskab til de forskellige målgruppers oplevelse af at deltage i et selvhjælpsforløb. Fokusgruppeinterviewene med hhv. børn og forældre lå i den sidste del af observationsbesøget, mens interviewet med facilitatorerne lå efter endt mødegang. Der er gennemført interviews i fem børnegrupper, fire forældregrupper og 11 facilitatorgrupper. Interviewene er gennemført med en semistruktureret interviewguide, der har sikret retning, men ligeledes givet mulighed for følge en informants spor, hvis det ledte mod noget interessant. Interviewene er efterfølgende transskriberet og kodet.

MØDER OG LØBENDE SAMTALER MED SELVHJÆLP SILKEBORG

Undervejs i projektperioden er der afholdt formelle og uformelle møder med ledelse og projektledelse i Selvhjælp Silkeborg. Under disse møder er der blevet diskuteret og reflekteret over projektet. Dette har givet viden og input til evalueringen, som foruden inddragelse i denne rapport ligeledes har ført til løbende tilpasninger i projektet.

Ovenstående har haft til hensigt at give en introduktion til projektets baggrund, målgrupper, indhold og evalueringsdesign. I de følgende afsnit vil projektets resultater blive præsenteret inden for tre temaer: 1) drenge, 2) forældre og 3) forankring og implementering.

Det er jo ikke så fedt, at man ikke kommer i skole. Det er jo ikke, fordi man tænker: Ja, det er bare rart. Altså jeg vil jo... Hvis jeg kunne, så ville jeg jo bare være i skole hele tiden, men det kan jeg bare ikke. / Dreng

Tema 1: Drengene

I dette afsnit præsenteres projektets fund med henblik på målgruppen drenge, deres trivselsudvikling i projektet, skolefravær samt hvilke dele af indsatsen, der har vist sig at have betydning.

"Det er jo ikke så fedt, at man ikke kommer i skole. Det er jo ikke, fordi man tænker: Ja, det er bare rart. Altså jeg vil jo... Hvis jeg kunne, så ville jeg jo bare være i skole hele tiden, men det kan jeg bare ikke" / Dreng

Ved projektets indledning, var der en forventning om, at de drenge, der ville indgå i projektet, ville være indadvendte, spille meget computer og ikke dyrke sport. Håbet var, at erfaringerne fra projektet ville resultere i et slutprodukt med en personbeskrivelse af drenge, der har det svært. Denne prototype skulle kunne anvendes på grundskolerne i Silkeborg Kommune og understøtte lærernes arbejde med at opspore og hjælpe de børn, som potentielt kunne ende i en skolefraværproblematik.

Denne fordom om børnene måtte dog forkastes undervejs. Blandt de deltagende drenge har der angiveligt været nogle, der spiller mere computer end gennemsnittet, men de fleste drenge havde mange og forskelligartede interesser som basketball, skydning, ridning, fodbold, boksning og fitness, hvor de var en del af et fællesskab. Ofte var det relationerne i skolen, der manglede. Nogle enkle nævnte, at de følte sig så overset i skolen, at det kun krævede, at nogen havde sagt hej til dem – altså anerkendt deres tilstedeværelse - for at det var en god dag.

Flere nævnte problemer som dem, en af drengene fortæller om her:

"Ja. Jeg føler mig ikke... De andre [i skolen], de kan godt være meget røvhuller. Det havde vi en snak om sidste gang vi var her. Det kunne man godt føle pga. nogle gider bare ikke at snakke til dig, så du føler dig helt alene der, og det er kun dig mod alle dem. Det kan godt være en følelse, som jeg får nogle gange" / Dreng

Det er heller ikke, fordi evalueringen har kunnet sige noget om en adfærdstype. Der var f.eks. stor forskel på drengenes temperament. Nogle oplevede, at store følelser kunne resultere i udadvendt adfærd, mens andre vendte følelserne indad. Nogle havde svært ved det faglige, andre havde ikke. Nogle havde diagnoser, andre havde ikke. Som en forælder sagde:

"Der findes ikke en stereotype. Nogle råber højt, andre bliver kede af det og gemmer sig i hjørnerne" / Forælder

Sammenholdt er, at man ikke kan lave en prototype på drenge, der har det svært. De er lige så forskellige, som alle andre. Nogle var bare havnet et sted, hvor de sociale relationer ikke matchede deres behov. Det, vi dog så, var, at mange manglede sociale fællesskaber.

"Meget af det, de her drenge hungrer efter, er relationer. At føle, at man er en del af noget og blive accepteret for dem, de er" / Frivillig

Derfor blev styrkelse af sociale relationer også en af de opgaver, som blev vægtet blandt de frivillige. Det kom bl.a. til udtryk ved, at der blev skabt mere rum i manualen til alt det, der sker udenom de mere seriøse snakke. Det var f.eks. lege og boldspil i et tilstødende lokale og den obligatoriske pause, hvor der blev fjollet og drukket kakao. Det vil sige alle de tidspunkter, hvor stemningen var uformel, og drengene havde mulighed for at 'møffe' og grine med hinanden, og hvor der var mulighed for at skabe noget relationelt.

"Jeg kan også godt lide legene. Der lærer man også hinanden meget at kende. Hvad man kan finde ud af, og hvad man kan lide." / Dreng

En frivillig beskriver her, tankerne om det valg:

"Man sidder ikke og snakker med de drenge i to timer om, hvad der gør ondt, og hvad der kan være svært. Så der har også været fokus på nogle fysiske øvelser: vi har været ude og gå nogle ture, spist nogle chokolader og bare siddet og stikket hinanden lidt i siden og grint med hinanden. Der er også brugt meget tid på smalltalk imellem dem" / Frivillig

De relationer, der blev skabt, rykkede ikke blot i selvhjælpsgrupperne men også udover rammerne i Selvhjælp Silkeborg. Drengene connectede med hinanden på diverse sociale netværk, snapchat og gennem computerspil. Nogle begyndte at se hinanden fysisk.

”Sidste gruppe var der to, der fik soveaftaler allerede undervejs i projektet. Det var jo rigtig fedt! Forældrene sagde, at det virkelig betød meget, at de endelig kunne have legeaftaler. Det var begge nogle drenge, der ikke havde haft legeaftaler i lang tid. Her kunne de starte helt forfra, uden at blive mødt af fordomme” / Frivillig

I gennem projektet lykkedes det de frivillige, at få drengene til at dele tanker, som de normalt havde svært ved at dele med andre. Det gjorde de gennem det, der i Selvhjælp Silkeborg kaldes dåseåbnere. Dåseåbnere er samtale- eller aktivitetsstartere. Samtalernes betydning giver en dreng et eksempel på her:

“(..) og så er det også bare rart, at man kan komme ud med alt det der, man har gemt på. Jeg ved i hvert fald, at der er mange herinde, der har gemt på en masse ting, fordi de helst ikke gider at snakke om det. Det kan man komme ud med her” / Dreng

En ting har været, at der er blevet skabt tryghed i forhold til at fortælle, hvad der fylder noget i drengene. En anden ting der har haft betydning, er oplevelsen af at blive spejlet i sine oplevelse. Dette fortæller en anden dreng om her:

”Det er rart at snakke med nogle, der ved, hvordan det er i stedet for at snakke med nogle som... Altså jeg har snakket med rigtig mange af dem, der bare siger 'lad os prøve at løse det på den her og den her måde', og det er pisseirriterende at høre på. Det er meget rart at snakke med nogle, der ved, at der er nogle, der er pisseirriterende [i skolen], og ved hvordan det er. Så føler man sig ikke så alene om det der med ikke at komme i skole” / Dreng

En frivillig fortæller her, hvad vedkommende tror en vigtig læring for børnene i forløbet:

“(..)det der med at børnene lærer, at man godt kan sige tingene højt. At det er ikke farligt. At man er i en gruppe, hvor man siger noget højt, og så bliver det faktisk bare modtaget. Der er ikke nogen, der griner, eller der er ikke nogen, der synes det er mærkeligt. Det, at de får den erfaring, synes jeg bare er fantastisk” / Frivillig

En udløber af projektet, som både børn og forældre fremhæver, er, at de er blevet bedre til at snakke sammen efter forløbet. En af drengene beskriver blandt andet, at han har fået modet til at tale med sine forældre om ting, der syntes svære:

”Jeg synes, at jeg kan bedre snakke med mine forældre om sådan noget... for eksempel sådan noget, jeg også snakker om her. Jeg har f.eks. fortalt, at jeg har det rimelig svært med, at min morfar er et eller andet sted. Jeg ved bare, at han stadig er i live, men jeg har aldrig mødt ham før, og så efter den gang vi snakkede om det her, så gik jeg så hjem og snakkede om det. Det synes jeg gik godt. Man behøver ikke at være fuldstændig bange for at sige alting” / Dreng

Ovenstående er et eksempel på, at drengene gennem gruppeforløbet har lært, at det er okay at sætte ord på sine tanker, følelser og behov, og det har skabt en vished om, at de nok skal blive grebet, når de åbner for en svær samtale. Men forløbet har også givet drengene mere end det. De har fået gode oplevelser i et trygt miljø og lært nogle nye mennesker at kende. En dreng sætter ord på det at have været i et gruppeforløb her:

”Det går bedre, og jeg har fået nye venner. Og jeg har grinet!” / Dreng

Dette har de frivillige været observatører til på nærmeste hold. En frivillig sætter her ord på, hvad vedkommende har oplevet at drengene har fået, når de er kommet i drengegruppe:

”Jeg tror de virkelig slapper af i at komme, og de kan få afløb for nogle af de ting, de så går med. Og få lov til at snakke om det. Der er sjov, og der er varm kakao. Det er lidt en lille klub, hvor man både hygger sig og kan grine.” / Frivillig

(..) og så er det også bare rart, at man kan komme ud med alt det der, man har gemt på. Jeg ved i hvert fald, at der er mange herinde, der har gemt på en masse ting, fordi de helst ikke gider at snakke om det. Det kan man komme ud med her. Dreng

Målgruppeændring

Ved projektets start var målgruppen drenge med bekymrende skolefravær. Undervejs i projektet blev drengemålgruppen udvidet til at inkludere drenge uden bekymrende fravær, men som potentielt kunne ende i skolefravær grundet mistrivsel. Det skete bl.a. grundet rekruttering indenfor den først angivne målgruppe viste sig at være svær, men også fordi man så det som en mulighed for at gøre indsatsen mere forebyggende.

I de første grupper syntes der at være større problemer på spil i familierne, herunder dårligt forældresamarbejde mellem skilte forældre, problematikker med fædre, der ikke så deres børn særlig meget, børn der levede i skyggen af søskende, som havde udtalte problemer, og familier der i nogle tilfælde udstrålede stor mangel på overskud.

Ændringen i målgruppen betød, at disse problematikker var mindre udtalte, hvorfor de frivillige kom på et større arbejde ift. at være nysgerrige på, hvad et fælles tredje mellem drengene kunne være. Det krævede typisk flere gruppegange, at få drengene til at åbne sig omkring, hvad

grunden var til, at de deltog. Ved udvidelse af grupperne, syntes både børn og forældre at have mere overskud, handlekraft og refleksion over egen situation. Det ændrede dynamikken i gruppen, hvorfor samtalerne undervejs blev mere refleksive og handlingsorienterede.

Trivselsudvikling

Ser vi på WHO-5 viser opgørelsen, at drengenes trivsel er steget med 16,9%, i projektperioden så gruppens gennemsnitlige trivsel ved afslutning af forløbet ligger på 69,1, som er over landsgennemsnittet på 68.

Nedenstående trivselsudvikling understøttes af, at flere forældre fortæller, at de oplever en forskel i deres barns udstråling efter at være startet i forløbet:

”Jeg føler mit barn bliver lidt mere rank, når han går ud herfra. Jeg tror, han føler sig lidt sej. Det er nok det, han lidt manglerovre i skolen. Det er nok også derfor, han ikke er så social, fordi han er så bange for at gøre noget forkert. Men når han er her, så råber han jo ud og tår sig og er helt fremme. Jeg tror, det hænger sammen med, at han bliver mødt, og de har nogle snakke, hvor han opdager,

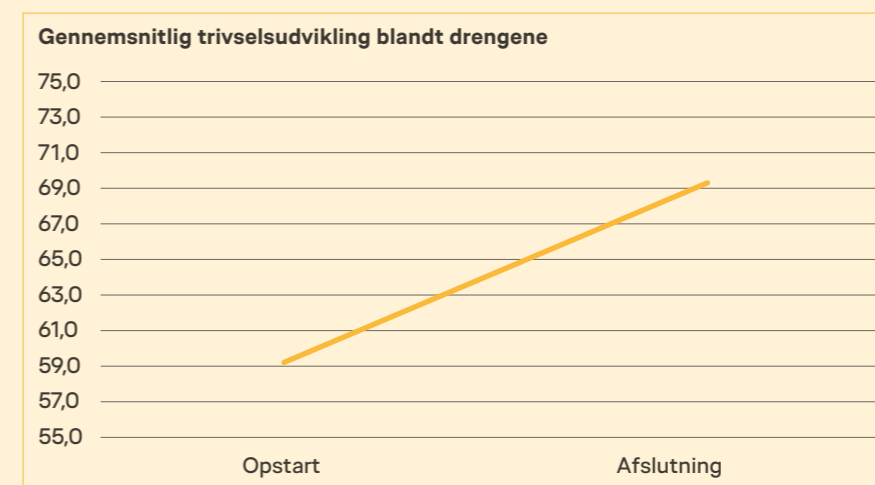
at han ikke er den eneste, der synes, at skolen kan være svær. Han går herfra, som om han kan lige lidt mere, end da de kom” / Forælder

En anden forælder fortæller: ”Jeg tror også, at mit barn har fået noget på selvværdskontoen faktisk. Jeg synes, at jeg fornemmer det, at der bliver ligesom lidt mere ryggrad derinde. Og måske også lidt mere sprog” / Forælder

Skolefravær

Projektet søgte gennem styrket trivsel at skabe et fundament, der kunne understøtte, at drenge med risiko for fravær og frafald forblev i uddannelsessystemet. For at undersøge om det var en afledt effekt, gav forældrene samtykke til at evaluator kunne hente fraværdata på drengene. Det viste sig dog at være mere vanskeligt at indhente denne data end antaget, hvorfor datagrundlag er meget smalt. I de tilfælde, hvor det er lykkedes at indhente fraværdata er denne stadig behæftet med usikkerheder. Det skyldes at evaluator ikke kan se, hvad fraværet skyldtes. Vi har derfor måttet konkludere at den indsamlede mængde af data er for begrænset og behæftet med fejl til at kunne udlede den læring, som var håbet.

Trivselsudvikling i projektperiode	Opstart	Afslutning	Udvikling i procentpoint	Udvikling i procent
Drengegrupper	59,1	69,1	10,0	16,9

Tema 2: Forældre

I denne del præsenteres projektets fund med henblik på målgruppen forældre, udvikling af deres trivsel i projektperioden samt hvilke dele af indsatsen, der har vist sig at have betydning.

Målgruppe

Når et barn har det svært, er det ofte hele familien, der bliver berørt. Skolefraværet og -mistrivslen bliver derfor et familieanliggende. Grundet fokuset på barnet, har forældrene ofte ikke fokus på deres eget behov for at blive spejlet og anerkendt i den situation, de befinder sig i, og får derfor sjældent opsøgt hjælp. Af samme grund har Selvhjælp Silkeborg som noget nyt i dette projekt valgt at afprøve parallelle forløb for børn og forældre. Ved projektets start var det designet således, at et barn og en forælder kunne deltage. For mange af forældrene valgte de at deltage, fordi det var en præmis for, at deres børn kunne komme i gruppe, at de selv deltog. Men det blev hurtigt klart for mange, hvor meget de havde manglet et sted, hvor der var plads til dem:

”Jeg synes, det er givende. Måske også mere end jeg havde regnet med, for jeg havde jo tilmeldt os grundet min søn. Det er rart at spejle sig i andre, og de kender til det, at det nogle gange er svært” / Forælder

Blandt de deltagende forældre var der en stor overvægt af mødre, og i de første grupper deltog der slet ikke mænd. Dette forsøgte Selvhjælp Silkeborg at ændre ved at ’nudge’, når de mødtes med forældrene til den indledende forsamling, for at undersøge om selvhjælp kunne være et relevant tilbud til deres familie. Her talte Selvhjælp Silkeborg om, hvor godt det fungerede i de grupper, hvor der var diversitet mellem deltagernes køn og gav bevidst tilmeldingspapirerne

til faren. Indsatsen resulterede i, at der i de sidste grupper var en ligelig fordeling af fædre og mødre i forældregrupperne. De grupper, hvor begge køn var repræsenteret, var der en anden dynamik, end de grupper der udelukkende bestod af mødre. Det skyldes bl.a., at kønnene havde forskellige tilgange til at håndtere den problematik, de stod i. Forskellene i tilgangene udfordrede positivt hindringsperspektiver og skabte fælles refleksion i grupperne.

Undervejs efterspurgte et forældrepar, om de måtte komme sammen. Selvhjælp Silkeborg imødekom efterspørgslen for at undersøge, hvad det gjorde ved dynamikken i gruppen. Både frivillige og evaluator oplevede at det berigede familien, hvilket blandt andet kan skyldes, at det kan være opslidende som par, når hverdagen opleves som en kamp. Der kan også være forskellige forestillinger mellem forældrene om, hvordan man skal agere, hvilket kan føre til interne diskussioner og uenigheder. Ved at begge forældre deltog, var der ikke en, der kunne filtrere de samtaler, som fandt sted, og forældrene var tvunget til at høre hinanden tale ud, da man ikke må afbryde den person, der har ordet i selvhjælpsregi. Sammenholdt med de øvrige deltageres fortællinger blev der skabt refleksion og dialog udenfor mødelokalet, som forældrene fortalte, havde styrket dem.

Fællesskab

I stort set alle grupper, var det fælles tredje ved de første mødegange, at forældrene oplevede, at de kæmpede en

kamp mod -og ikke med skolesystemet, og at de indtil opstart i gruppen havde en oplevelse af at stå meget alene med deres frustrationer:

”Man føler sig pludselig ikke helt alene mod alle de instanser, vi er oppe imod med kommuner, skolelærere, eksmænd og alt muligt. Bare det, at man har kunne komme her og få et anerkendende nik, eller at nogen sidder i samme båd...” / Forælder

Frustrationerne var i nogle tilfælde så store, at de første to mødegange primært blev et afløb/angreb mod skolesystemet – en situation, som de frivillige var udfordrede af at være en del af. For at flytte samtalen til noget mere konstruktivt, blev der undervejs i projektperioden implementeret ’Ugens Ta-daa’, hvilket havde til formål, at forældrene skulle fremhæve en god ting, der var sket i ugens løb. På den måde blev de opfordret til også at fokuser på, hvilke aspekter der fungerede godt. Dette var så stor en succes, at det senere blev indført i manualen.

Erfaringsudvekslingerne om, hvad forældrene hver især havde oplevet, hvordan de havde handlet og hvilken læring disse erfaringer havde givet, gav ideer og handlingskompetence til de øvrige deltagere, til at prøve nye ting. Som en forælder beskriver:

”Det med at høre, hvad andre har gjort i lignende situationer. Det har været godt at få ideer til, hvordan man kommer videre. Det har været givtigt.” / Forælder

Mange af forældrene havde indtil mødet i denne gruppe ikke haft nogen, der fuldt ud kunne sætte sig ind i de frustrationer og den kamp, de oplevede. En forælder uddyber, hvordan mødet i gruppen oplevedes:

”Noget af det, der har overrasket mig rigtig meget, det er jo, at vi har faktisk tit fuldstændig de samme følelser og samme problematikker og sådan, hvor jeg bare nogle gange tænker: jamen, det kunne være mig, du snakkede om. Altså min morgen. Jeg har bare troet, at det bare er hjemme ved os. Det er bare os, der ikke kan finde ud af det. Og det har faktisk overrasket mig tit, hvor jeg bare har tænkt: er det os, du sidder og snakker om?” / Forælder

De drøftelser, der er kommet undervejs i gruppeforløbet, har givet et andet input end de samtaler, deltagerne har haft med deres øvrige omgangskreds:

”Andre forældre, der har normale børn... du ved, hvad jeg mener.. der går i skole og sådan noget, de kan ikke forholde sig til(...) Altså de kan være kloge og komme med nogle ideer, men de aner jo ikke,

hvordan virkeligheden er, fordi de står ikke mandag morgen, tirsdag morgen igen og igen. Her ved vi alle sammen ved hvad det drejer sig om” / Forælder

En anden forælder supplerer:

”Vi kan ikke tale med vores venner om de ting, der kommer frem i det her rum, så de forstår det. Det er kun de folk, som har nogle af de samme udfordringer. Til forskel fra en psykolog hører man, at andre er i samme båd - der er de samme livsvilkår. Der er hurtigt skabt en fortrolighed på trods af stor sårbarhed. Det er et frirum” / Forælder

Flere forældre fortæller, at de har haft svært ved at forstå, hvorfor deres barn ikke ville i skole, og at de i lang tid har presset dem til at komme afsted. De fortæller ligeledes, hvordan hver morgen syntes at være en kamp, fordi de oplevede, at deres barn fandt på undskyldninger for at blive hjemme. En forælder fortæller her, hvordan han har ændret sin forståelse af de situationer:

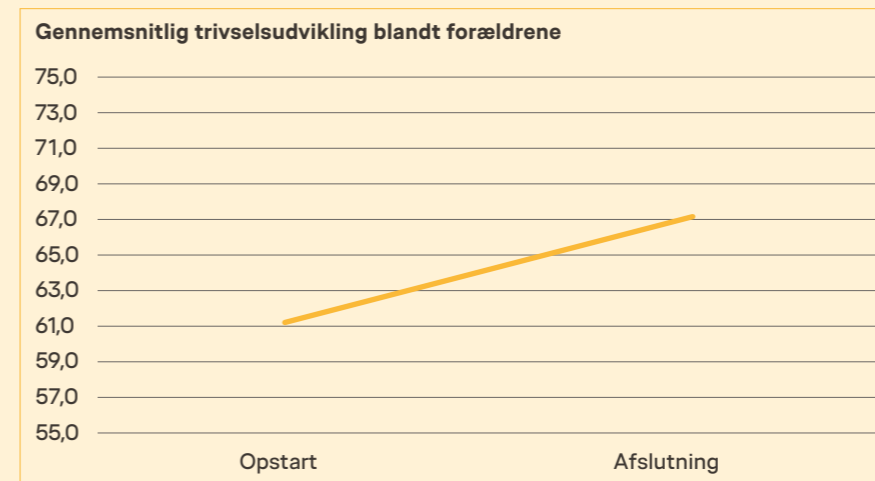
”Inden jeg startede i gruppen, har jeg været meget frustreret over; hvorfor gør

du ikke bare (...) hvorfor kommer du ikke bare i skole?! Min største læring er nok en indsigt i, at den hovedpine og kvalme han har om morgenen, ikke bare er en dårlig undskyldning. Men rent faktisk er fordi han er stressest og lider overlast psykisk. Jeg har fået meget større forståelse, og jeg har fået et meget tættere bånd til ham, efter vi er startet her. Jeg har fået øjnene op for, hvor slemt det virkelig er for ham” / Forælder

Trivselsudvikling

Ser vi på WHO-5 viser opgørelsen, at forældrenes trivsel er steget med 9,6% i projektperioden, så gruppens trivsel ved afslutning af forløbet næsten ligger på niveau med landsgennemsnittet, som er 68. Jf. ovenstående deltog de fleste forældre i gruppeforløbet, fordi, det var præmissen for deres barns deltagelse. Det har dog vist sig undervejs, at forældregruppen har givet langt mere end forventet. Forældrene går til dagligt på kompromis med sig selv og arbejder for, at hverdagen kan gå op i en højere enhed, men i gruppen var der plads til dem og deres følelser. En forælder fortæller her, hvad gruppen for betydet:

Trivselsudvikling i projektperiode	Opstart	Afslutning	Udvikling i procentpoint	Udvikling i procent
Forældregrupper i alt	61,1	67,1	6,0	9,8

"Jeg synes, det er crazy, men samtidig en meget smuk oplevelse, at vi sidder her, en flok sårbare voksne, som kæmper med alle mulige ting. Og så kan man tage alt det sårbare og få en helt masse styrke ud af det. Jeg føler virkelig, jeg har fået et rygstød nogle gange, af alle de erfaringer folk har været villige til at dele. Jeg synes det er sindssygt, så hur-

tigt vi har fået skabt et fortroligt rum. Og det i sig selv, synes jeg, er smukt."

I den data der blev indsamlet et halvt år efter deltagelsens afslutning, blev det italesat blandt mange, at relationen til deres barn var blevet bedre, fordi de var blevet bedre til at snakke sammen og forstå hinanden. Derudover viser den, at flere af forældrene fortsat har kontakt til

en eller flere af de øvrige deltagere. Da de bliver spurgt ind til, hvilke råd de ville give andre forældre, der står til at starte i et gruppeforløb, svarer de nærmest enslydende med følgende udsagn; "kom med åbent sind", "der er kun tryghed og forståelse" og at "gruppen kan blive en uvurderlig støtte, inspiration og styrke til at kunne mere".

Tema 3: Forankring og implementering

Undervejs i projektet har der været mange metodiske overvejelser, hvoraf nogle er blevet til justeringer i projektet, og nogle er blevet implementeret organisatorisk. Disse vil blive fremført nedenfor.

Rekruttering

Projektet har været organiseret som et samarbejde mellem Selvhjælp Silkeborg og Silkeborg Kommune. Silkeborg Kommune har understøttet projektet ved, at skolechefen har været en del af styregruppen og givet adgang til skolerne. Herfra har det været Selvhjælp Silkeborgs opgave at kontakte skolerne og gøre opmærksom på projektet. Der er en klar erkendelse af, at projektet ikke kunne være gennemført uden samarbejdet med skoleafdelingen. Erfaringerne har vist, at den bedste rekrutteringskanal har været at sende beskeder direkte til forældre gennem Aula. De børn, der blev tilmeldt gennem denne kanal, er typisk de børn, der er i den forebyggende kategori, og hvis forældre har været ressourcestærke nok til selv at kontakte Selvhjælp Silkeborg. Derudover har det også givet en vis respons, når projektet har været omtalt i trykte som viste medier.

En tredje anvendt kanal har været gennem netværk, herunder PPL, læringsvejledere, præster og børn- og ungevejledere. De børn, der er henvist gennem disse kanaler, har typisk været de børn og familier, hvor der været større problematikker på spil, hvorfor denne type rekruttering er nødvendigt i et projekt som dette. På trods af gode samarbejdsflader, blev det klart i projektet, at rekruttering er en svær størrelse – også uanfægtet, at den kommunale skoleledelse understøtter projektet. Det skyldes bl.a., at det kræver et stort arbejde at løbe et projekt i gang, udbrede kend-

skabet til initiativet helt ud til frontpersonalet og skabe relationer på skolerne.

Oprindeligt havde Selvhjælp Silkeborg udarbejdet pjecer, hvor der var grædende børn på forsiden. Denne kommunikationsstrategi ramte skævt. Det kan skyldes, at deltagerne søgte en løsning, et sted, der var bedre, end den situation de stod i, hvilket den første pjece ikke kommunikerede. Derudover så drengene heller ikke sig selv som grædende, hvorfor pjecen clashede med deres selvbillede og med, hvem de gerne vil være på sigt. Derfor blev denne pjece hurtigt ekskluderet, og der blev i stedet fokuseret på de positive fællesskaber, der skabes i en selvhjælpsgruppe.

Kommunikativt var det ikke tilstrækkeligt, at skolerne gav forældrene information om grupperne med hjem, da forældrene af forskellige årsager ikke fik rakt ud, selvom behovet var der. Det gjorde derimod en forskel, når lærerne spurgte, om de måtte videregive kontaktinformation til Selvhjælp Silkeborg, hvorefter Selvhjælp Silkeborg kontaktede forældrene.

Målgruppe

Projektets positive erfaringer med drenge som målgruppe har gjort, at Selvhjælp Silkeborg fortsat vil arbejde for at udbyde grupper alene for drenge. Derudover vil de arbejde for, at der fremadrettet er større fokus på hele familien, når der udbydes gruppeforløb, til trods for at parallelle grupper kræver mere koordinering og logistik. Selvhjælp Silkeborg mener, at merarbejdet er det værd,

ift. det udbytte deltagerne får ved at være 'sammen' afsted.

Undervejs i projektet er der blevet et større organisatorisk fokus på screening af de børn, der skal deltage i grupperne. Det skyldes, at det kan være forstyrrende for processerne i et gruppeforløb, hvis der fx er for mange børn, der har udadreagerende adfærd, og som ikke er i stand til at deltage indenfor rammerne af selvhjælp. Dette fokus er inddraget på organisatorisk niveau.

Foruden målgruppeudvidelsen, blev alderen på drengene ligeledes hævet en smule. Det skyldtes erfaringer fra de første grupper, hvor de mindste fra grundskolen var repræsenteret. Disse drenge var ikke gearet til det format, som selvhjælp afholdes under. Derfor blev alderen for deltagerne rykket til i højere grad at fokusere på drenge fra 9-10-årsalderen og op, da alderen kan spille en rolle i forhold til modenhedsniveau, refleksions-evne og det at indgå i en samtale.

Jævnfør tidligere, har det i høj grad vist sig at være fællesskaber, drengene har søgt. Derfor er manualen også undervejs udarbejdet med stadig større fokus på fællesskabsfremmende øvelser, herunder fysiske øvelser og lege. Manualens øvelser er løbende blevet kvalificeret og kvalitetssikret, så de øvelser, der er endt i manualen, vil kunne implementeres i andre selvhjælpsorganisationer. Undervejs har der været et udtalt ønske fra deltagerne om at sætte antallet af mødegange op, hvorfor forløbene blev udvidet fra 8 til 10 mødegange.

Anbefalinger på baggrund af data

På baggrund af de erfaringer der er gjort i projektet, gives følgende anbefalinger til det videre arbejde:

Målgruppen

FORTSÆT MED DRENGEGRUPPER

Fællesnævneren var i de fleste tilfælde, at drengene savnede fællesskaber med drenge på deres egen alder, hvilket grupperne har vist sig at være en god katalysator for. De nævnte alle, at de satte pris på at have et rum, der var deres, uden piger.

LAV GRUPPER MED SÅ LIDT ALDERSDIVERSITET SÅ MULIGT

Til trods for, at særligt de yngste drenge kunne lære noget af de ældre i grupper med større aldersdiversitet, har særligt de frivillige fremhævet, at drøftelserne bliver mere ligeværdige i de tilfælde, hvor børnene forstår og kan koble sig på hinandens fortællinger.

FORTSÆT MED ET HELHEDS-ORIENTERET FOKUS PÅ FAMILIER

Når en i en familie bliver ramt, bliver alle ramt, og som forælder kan det både være svært at forstå det, ens barn gennemlever, og det kan være svært at handle, når man er i tvivl om, hvad det korrekte er at gøre. Derudover kan det være svært for omverdenen at forstå de ting, man som familie gennemlever, hvilket kan opleves som et pres. Derfor har forældrene i mange tilfælde også brug for nogen at snakke med, erfaringsudveksle med og nogen at spejle sig i.

TILBYD AT BEGGE AT FORÆLDRE KAN DELTAGE

I enkle grupper var begge forældre med, hvilket de frivillige og evaluator oplevede som meget positivt. Samtalerne ledte til refleksioner, samtaler og forståelser, som understøttede dem som par i situationen.

Samarbejde

FOKUS PÅ ROLLE OG ANSVARSFORDELING

Selvom samarbejdet har været godt mellem Silkeborg Kommune og Selvhjælp Silkeborg, har rekrutteringen været tung. Det kan bl.a. skyldes, at ansvars- og rollefordeling ikke har været defineret i tilstrækkelig grad. Det har været de enkelte frontmedarbejders ansvar at huske, at projektet eksisterer og sende potentielle familier i retning af Selvhjælp Silkeborg. Herved kan der ske et underlap ift. opgavevaretagelse, da det ved at være alles ansvar, bliver ingens ansvar. Ved indgåelse af lignende samarbejder i fremtiden kunne man drøfte muligheden for, at kommunen udpeger ansvarlige medarbejdere, som får en mere aktiv rolle ift. rekruttering til initiativet.

Metodiske overvejelser

INDHENT DATA EFTER AFSLUTNING PÅ FORLØBET

Denne del har man som organisation sjældent adgang til, men dataene giver viden om langtidseffekterne af en given indsats. I dette projekt gav efterkontakten viden om, hvorvidt de relationer, der skabes under et forløb, fastholdes efterfølgende; hvorvidt deltagerne ville anbefale forløbet til andre i samme situation; hvilken forskel forløbet har haft på relationen mellem barn og forælder.

UNDLAD INDHENTNING AF FRAVÆRSDATA

Ved afvikling af lignende projekter anbefaler vi, at kræfterne lægges et andet sted end på indhentning af fraværsdata. Det skyldes, at det har været en ressourcemæssig tung opgave, hvor resultaterne har været usikre. I stedet vil vi anbefale, at der indhentes kvalitative data, hvor forældrene får mulighed for at svare på, hvordan de oplever, deres barns skolegang går.

Konklusion

De evalueringsspørgsmål der har dannet rammen for evaluering, har centreret sig mod at undersøge, hvem deltagerne i grupperne er, og hvordan deltagelse i en selvhjælpsgruppe har indvirket på deltagerens trivsel, samt om dette kan have en påvirkning på drengenes skolefravær. Sekundært har evalueringen søgt at undersøge, hvilken betydning det tværgående samarbejde mellem Silkeborg Kommune og Selvhjælp Silkeborg har haft for gennemførelse og forankring af projektet.

Der er ikke en type af drenge, der har det svært. Det, der var fælles for mange af dem, var, at de ofte manglede at være del af et godt fællesskab. I grupperne oplevede drengene at blive mødt anerkendende og inkluderende af de frivillige og de øvrige børn. De fik gode oplevelser igennem leg og drøftelser, og forældrene oplevede, at deres børn fik øget selvtillid. Gennem projektet opnåede Selvhjælp

Silkeborg viden om, hvilke øvelser der virker bedre end andre, herunder at det fungerede godt, når drengene fik mulighed for at bevæge sig fysisk i løbet mødet. Undervejs i forløbet steg trivslen blandt drengene til at være på niveau med befolkningsgennemsnittet.

Forældrene, som i mange tilfælde primært deltog grundet projektets præmis med et barn/en forælder, fortalte, at gruppen havde været en gave, fordi de endelig blev mødt af folk, som kendte og anerkendte de problemer, de oplevede i hverdagen. Gruppen skabte et rum, hvor de havde mulighed for at blive spejlet i deres frustrationer, succeser og gav mulighed for at erfaringsudveksle, hvilket i flere tilfælde førte til øget handlingskompetence. Undervejs i forløbet steg forældrenes gennemsnitlige trivsel.

I forløbet har der været konkrete eksempler på, at drøftelserne i grupperne har ført til, at forældrene fik større forståelse for deres børns situation, og at denne forståelse har styrket relationen mellem barn og forælder. Både børn og forældre fortæller, at gruppeforløbet har været et afsæt for bedre snakke i hjemmet, om de ting der er svære.

Samarbejdet med Silkeborg Kommune har været uvurderlig ift. rekruttering af børn. Alligevel har rekrutteringsopgaven været tung, hvorfor man i fremadrettede samarbejder mellem kommune- og civilorganisation kunne arbejde mere med rolle- og ansvarsfordeling, så der er en udvalgt kommunal medarbejder, der har overblikket og relationerne ude på skolen og i højere grad vil kunne understøtte rekrutteringsopgaven.

Perspektivering

Mistrivsel blandt børn og unge er stigende og med det følger ofte en stigning i skolefravær (Børne-Undervisningsministeriet, 2024). Fraværet skaber ikke kun problemer og usikkerheder hos det enkelte barn. Det påvirker hele familier, hvor forældre i nogle tilfælde er nødt til at tilpasse deres arbejde og i visse tilfælde helt stoppe med at arbejde, for at være hjemme og hjælpe barnet. Problemet kan betegnes som et vildt problem, hvor det ikke klart lader sig definere, hvornår en bedste løsning er opnået (Krogstrup, 1997), da skolefraværet både kan være knyttet til skole, hjem, barn og fritid (Børn med bekymrende skolefravær, 2024). Konsekvenserne af skolefravær kan blive alvorlige på den længere bane i form af øget risiko for social isolation, skolefrafald senere i uddannelsessystemet, arbejdsløshed og/eller psykiske problematikker som depression og angst (Børn med bekymrende skolefravær, 2024). Det er problemer, der kan få så vidt rækkende konsekvenser, at de ikke alene skal tages seriøs i en individ-kontekst, men på samfundsniveau.

Gennem de seneste år er der sket en øget erkendelse på politisk niveau af, at selvhjælpsforeninger har kompetencer, der kan understøtte borgere i vanskelige situationer på en anden måde, end man kan tilbyde i kommunalt regi.

Det øgede fokus på civilsamfundsorganisationernes kompetencer kommer bl.a. til udtryk ved, at der i mange kommuner laves civilsamfundsplaner og ned-sættes civilsamfundsudvalg. I Silkeborg Kommune er der pr. 1. januar 2024 ned-sat et civilsamfundsudvalg, der har fået et kommissorium, de skal arbejde ud fra og finde ud af, hvilke civilsamfundsorganisationer der findes i kommunen, og hvordan kerneopgaven kan understøttes endnu bedre af civilsamfundet i fremtiden, end de bliver det i dag (Kommissorium for Civilsamfundsudvalget, 2024). Yderligere understøttende for samarbejdet, er det gennem barnets lov § 17 besluttet at:

Kommunalbestyrelsen skal samarbejde med frivillige sociale organisationer og foreninger på børne- og ungeområdet. Rammerne for samarbejdet jf. 1. pkt., fastlægges af den enkelte kommunalbestyrelse.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal årligt afsætte et beløb til støtte af frivilligt socialt arbejde på børne og ungeområdet.

Ovenstående er eksempler på en politisk bevidsthed om potentialet i samarbejdet mellem kommunale og civile aktører og en prioritering af, at civilsamfundsorganisationer i fremtiden skal medtænkes som samarbejdsaktører, når der skal laves indsatser på børne- og ungeområdet.

I rapporten 'Sammen om at stoppe psykisk mistrivsel hos børn og unge' anbefaler Forum mod psykisk mistrivsel blandt andet at styrke positive fællesskaber (Rimpler, et al., 2024). Her lægges der vægt på, at børn og unge udvikler sociale og praktiske kompetencer, herunder empati, og at de oplever højere grad af mening i livet ved at deltage i positive fællesskaber. Herudover anbefales det at styrke familieindsatsen, da det at have en tryk og nær relation til forældre og nære omsorgspersoner er en afgørende beskyttelsesfaktor mod, at børn og unge udvikler psykisk mistrivsel. Begge anbefalinger understøtter et projekt som Fyr op for fællesskab. Og eftersom problemerne ikke synes at blive mindre, er det vigtigt, at der fortsat arbejdes med udviklingsprojekter som Fyr op for fællesskab, der nysgerrigt og undersøgende afprøver, hvordan man gennem alternative veje kan understøtte og hjælpe familier, som har en oplevelse af at stå alene med deres udfordringer.

Referencer

Boolsen, M. W., & Weissert, N. (2020). *Evaluering i udvikling*. København : Hans Reitzels Forlag.

Børn med bekymrende skolefravær. (26. august 2024).

Hentet fra Social.dk: <https://www.social.dk/boern-og-unge/psykisk-mistrivsel/viden-og-temaer/boern-med-bekymrende-skolefravaer>

Børne-Undervisningsministeriet. (6. august 2024). *Uddannelsesstatistik. elevfravær*.

Hentet fra Børne- og Undervisningsministeriet: <https://uddannelsesstatistik.dk/pages/topics/15.aspx>

Christoffersen, L. (2019). *At stå udenfor - Hvordan styrker vi positive fællesskaber blandt børn og unge*.

Børns Vilkår og Trygfonden.

Kearney, C. A., & Graczyk, P. (2014). A response to intervention model to promote school attendance and decrease school absenteeism. *Child Youth Care Forum*, 1-25.

Kommissorium for Civilsamfundsudvalget. (20. august 2024).

Hentet fra Silkeborg Kommune: <https://silkeborg.dk/demokrati/kommissorium-for-civilsamfundsudvalget>

Krogstrup, H. K. (1997). *Brugerinddragelse og organisatorisk læring i den sociale sektor*. Århus: Systeme.

Rimpler, E., Kjeldahl, R., Mikkelsen, B., Mathiasen, E. S., Preuss, C., Vergo, S., & Hjortdal, C. (26. august 2024). *Sammen om at stoppe psykisk mistrivsel hos børn og unge; anbefalinger til fælles handling fra Forum mod psykisk mistri*.

Hentet fra Børns Vilkår: <https://bornsvilkar.dk/wp-content/uploads/2021/11/Forum-mod-Psykisk-Mistrivsel-Anbefalinger.pdf>

